

A KRE Pszichológiai Doktori Iskola képzési terve

Tartalomjegyzék

A KRE Pszichológiai Doktori Iskola célja és fő kutatási területei.....	2
A Doktori Iskola szervezeti és személyi háttere.....	2
A Doktori Iskola oktatási programjának szerkezete és tanterve.....	3
A képzés tantervi hálójája.....	4
Irányított kutatómunka.....	4
A modulok tartalma.....	5
Az egyes modulokhoz tartozó tantárgyak.....	7
Témakiírók és a meghirdetett témák.....	10
Tantárgyleírások.....	14
Kutatásmódszertan, tudományos kommunikáció modul tantárgyai.....	14
Interocepció - A testi érzetek pszichofiziológiája modul tantárgyai.....	37
Kísérleti pszichológia, pszichofiziológia modul tantárgyai.....	53
Mentális egészség modul tantárgyai.....	72
Társadalomlélektan, kulturális pszichológia modul tantárgyai.....	104
Közösségi pszichológia modul tantárgyai.....	129

A KRE Pszichológiai Doktori Iskola célja és fő kutatási területei

A KRE Pszichológiai Doktori Iskola (a továbbiakban: PDI) doktori képzésének célja a modern módszertani és statisztikai szempontokat ismerő és alkalmazni tudó, önálló kutatásra, valamint az eredményeket megfelelő szakmai és nem szakmai fórumokon ismertetni képes pszichológus szakemberek képzése. A PDI kutatási területei, témakiírásai lefedik a pszichológiai tudományok jelentős részét (általános vagy kísérleti pszichológia, szociálpszichológia, személyiségpszichológia, fejlődéslélektan, egészségpszichológia). Ezen belül – a törzstagok kutatási érdeklődése alapján – négy kutatási súlypontot lehet elkülöníteni.

Az első kutatási súlypont a humán kogníció (percepció, figyelem, emlékezet) és viselkedés alapjelenségeit kognitív idegtudományi nézőpontból megközelítő kísérletes pszichológia. E megközelítés elsődlegesen alapkutatási irányultságú, de hangsúlyt fektet a gyakran használt mérési módszerek (elektroencefalográfia, eseményhez kötött potenciálok) háttérének és gyakorlati alkalmazásának megismertetésére is.

A második súlypont az interocepció, azaz a testbelsőből érkező jelek nem-tudatos és tudatos feldolgozásának, affektív és viselkedéses korrelátumainak és hatásainak kutatása. E kutatási terület tipikusan a perifériás fiziológiai változások (szívfrekvencia, bőrellenállás, légzés stb.) és a viselkedés mérésével foglalkozik, szintén alapkutatási megközelítéssel, ám súlyt helyezve a potenciális gyakorlati implikációkra is.

A harmadik kutatási súlypont a mentális egészség prevenció és terápiás irányú megközelítése a pozitív pszichológia (reziliencia, a személyiség erőforrásai), a harmadik generációs pszichoterápiák, és a közösségi pszichológia irányából. Itt az alapkutatások kiegészülnek az eredmények közvetlen gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek kutatásával is..

A negyedik kutatási súlypontot a társadalomlélektani, kulturális és közösségi pszichológia jelenti, ami a társadalmat mint dinamikusan változó rendszert ragadja meg, az interperszonális kapcsolatok dinamikájától (versengés és együttműködés) a különböző társadalmi csoportok közötti dinamikus kapcsolatokig (társadalmi rétegek, csoportok egymáshoz fűződő kapcsolatai) és a közösségi folyamatok rendszerszemléletű elemzéséig.

A Doktori Iskola szervezeti és személyi háttere

A PDI képzési programja a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar pszichológia mesterképzési szakjára épül (Fejlődés- és Klinikai gyermekpszichológia specializáció, Interperszonális és Interkulturális pszichológia specializáció, Klinikai és egészségpszichológiai specializáció).

A DI kutatási és oktatási tevékenysége kilenc törzstagra épül, akik

- mindannyian a Károli Gáspár Református Egyetemnek adták oktatói nyilatkozatukat;
- témavezetési tevékenységével legalább egy-egy doktorandusz doktori fokozatot szerzett;

- közül nyolc fő a Károli Gáspár Református Egyetem teljes munkaidőben, munkaviszonyban foglalkoztatott oktatója, közülük hat fő egyetemi tanár és két fő habilitált egyetemi docens;
- közül egy fő professzor emeritus, aki a KRE-n emeritált;
- közül hárman DSc fokozattal, öten PhD fokozattal rendelkeznek.

A Doktori Iskola oktatási programjának szerkezete és tanterve

A fentiekben megfogalmazott céloknak és adottságoknak, valamint a konkrét személyes kompetenciáknak, lehetőségeknek a figyelembevételével a Doktori Iskola egy képzési programot valósít meg, amely modulokból építkezik (részletesen l. alább).

A doktori képzés 8 félévből áll. A 8 félév alatt az abszolutórium megszerzéséhez a hallgatónak 240 kreditet kell teljesítenie a következők szerint. A kötelezően választható tantárgyak 7 kreditet érnek; a tantárgyak (összesen 9) elvégzésével megszerezhető kreditek száma 63, az irányított kutatómunka révén szereshető kreditek száma legalább 124.

A kutatási és képzési szakaszban legalább két modul kell a hallgatónak elvégezni. A mindenki számára kötelező 21 kredités *Kutatásmódszertan, tudományos kommunikáció* modulban 3 kurzust végeznek el a felkínáltak közül. A választható 21 kredités szakterületi modul (ezt a kutatási téma szem előtt tartásával a felvételi bizottság jelöli ki) szintén három kurzus elvégzésével teljesíthető. A két modul elvégzése mellett további 21 kredit értékben a hallgató szabadon választhat a meghirdetett összes többi kurzus közül. A fenti két modulon túli kreditek más doktori iskolák kutatási témához illeszkedő kurzusaival is teljesíthetők (a témavezetővel egyeztetve). A képzés kutatási és disszertációs szakaszában erősen ajánlott a mintatantervben is megtalálható, egy vagy több folyóirat-publikációhoz tartozó kreditek (összesen 15) megszerzése, mert az abszolutórium megszerzését követően már csak egy év áll rendelkezésre a doktori dolgozat benyújtására, aminek publikációs előfeltételei is vannak. Indokolt esetben, a témavezető beleegyezésével és a Doktori Iskola Tanácsa jóváhagyásával a folyóirat-publikációhoz tartozó kreditek az irányított kutatómunka kreditjeivel helyettesíthetők.

A kötelezően választott és az irányított kutatómunka tantárgyakkal, valamint a tudományos publikációval szerezhetőeken felüli krediteket oktatási és /vagy kutatásszervezési tevékenységgel szerezheti meg a doktorandusz (28 kredit), emellett *A tudományos eredmények disszeminációja, társadalmi hasznosítása* elnevezésű követelmény két beadandó gyakorlati projektet tartalmaz (10 kredit). Ezek a kreditek más módon (pl. irányított kutatómunkával) nem szerezhetőek meg.

A képzés tantervi hálója

Követelménytípus		I. Képzési és kutatási szakasz (félév)				II. Kutatási és disszertációs szakasz (félév)			
Megnevezés	Kredit/egység	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Tantárgyi követelmények/kötelezően választható tantárgyak	7 kredit/kurzus	3*7	2*7	2*7	2*7	-	-	-	-
Irányított kutatómunka		9	12	12	12	26	26	11	16
Tudományos folyóirat-publikáció		-	-	-	-			15	
Tudományos eredmények disszeminációja, társadalmi hasznosítása	5 kredit/projekt	-	-	-	-	-	-	-	10
Oktatás/kutatásszervezés	min. 12 kredit oktatás	-	4	4	4	4	4	4	4
Összes kredit/félév		30	30	30	30	30	30	30	30

Irányított kutatómunka

Az irányított kutatómunkáért egy-egy félévben kapott krediteket a témavezető (kettős vezetés esetén témavezetők) határozza (határozzák) meg, a következő irányelvek figyelembevételével:

1) Első szerzős publikációk a doktori munka témájában:

- magyar nyelvű poszter (konferencián, valamint az éves doktori beszámolón): 2 kredit,
- angol nyelvű konferencia poszter: 4 kredit,
- magyar nyelvű konferencia-előadás: 3 kredit,
- angol nyelvű konferencia előadás: 5 kredit,
- magyar nyelvű folyóiratcikk lektorált, de Q-besorolással nem rendelkező folyóiratban vagy könyvfejezet szerkesztett tudományos kötetben: 5 kredit,
- angol nyelvű cikk folyóirat lektorált, minimum Q4-es folyóiratban vagy angol nyelvű könyvfejezet szerkesztett tudományos kötetben: 10 kredit,
- angol nyelvű folyóiratcikk minimum Q2-es folyóiratban: 15 kredit.

2) Nem első szerzős publikációk esetében a fenti kreditek fele (szükség esetén felfelé történő kerekítéssel) adható meg.

3) Irányított kutatómunka kapcsán kredit kapható még kutatásszervezési, kutatásvezetési aktivitásért és más, a kutatáshoz kapcsolódó tevékenységért. A pontos kreditértékeket a befektetett idő és munka figyelembevételével a témavezető(k) állapítja (állapítják) meg.

A modulok tartalma

1. *Kutatásmódszertan, tudományos kommunikáció* (modulvezető: Prof. Dr. Vargha András, DSc, professor emeritus)

A modul témája: A modul tárgyai széles spektrumban fedik le azokat a nem konkrét témákhoz illeszkedő általános módszertani ismereteket, amelyek a pszichológiai kutatások során sokszor hasznosak, olykor nélkülözhetetlenek. Tartalmazznak olyan gyakorlati ismereteket, mint a tudományos eredmények publikálásának folyamata és módja, de érintenek olyan elméleti témát is, mint a pszichológia filozófiai háttérét képező ismeretelméleti-tudományelméleti fogalmak rendszere. Ezek a tárgyak megismertetnek az empirikus pszichológiai kutatásokban alkalmazott, egyrészt a változók közötti kapcsolatokra fókuszáló változó-orientált, másrészt a személyeket egyedien leírni képes legfontosabb személyorientált többváltozós statisztikai eljárásokkal, továbbá az idősorelemzéssel, a bayesi statisztika alapjaival, valamint a pszichológiai kutatásokban alkalmazott oksági viszonyok és komplex kapcsolatrendszerek vizsgálatára alkalmas, strukturális egyenleteken alapuló modellezés elméleti háttérével és gyakorlati alkalmazásaival.

A modul oktatói: Prof. Dr. Vargha András, DSc, professor emeritus, Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor, DSc, egyetemi tanár, Dr. Rózsa Sándor, PhD, adjunktus, Dr. Takács Szabolcs, PhD, egyetemi docens, Dr. habil. Szemerszky Renáta, PhD, egyetemi docens, Prof. Dr. Szummer Csaba, PhD, egyetemi tanár, Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona, DSc, egyetemi tanár, Dr. habil. Pólya Tibor, egyetemi docens.

2. *Interocepció - A testi érzetek pszichofiziológiája* (modulvezető: Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor, DSc, egyetemi tanár)

A modul témája: A modul a testi érzetek kialakulása mögött meghúzódó *bottom-up* (tipikusan a periférián elhelyezkedő receptorokból származó) és *top-down* (elvárások, korábbi tapasztalatok, stb.) tényezőkkel, valamint a testi érzetek hétköznapi és patológiás pszichológiai működésre (viselkedés, affektus, érzelmek, stb.) gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteket foglalja össze. Az egyes tárgyak a friss irodalmi adatok és a saját kutatások alapján kiemelten foglalkoznak az egyes testi érzetek élettani háttérével, mérésének sajátosságaival, valamint gyakorlati jelentőségével.

A modul oktatói: Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor, DSc, egyetemi tanár, Dr. habil. Szemerszky Renáta, PhD, egyetemi docens, Dr. Ferentzi Eszter, PhD, adjunktus (ELTE)

3. *Kísérleti pszichológia, pszichofiziológia* (modulvezető: Prof. Dr. Horváth János György, DSc, egyetemi tanár)

A modul témája: A modul az emberi viselkedés pszichológiai és biológiai alapjainak kísérleti kutatásával foglalkozik, elsősorban az agyi rendszerek, a kogníció és a társas jelenségek szintjére fókuszálva. A témák között az észlelés, figyelem, emlékezet, és cselekvésszervezés hangsúlyos. A klasszikus viselkedéses kísérleti mutatók alkalmazása mellett, a

pszichofiziológiai módszerek közül az elektroencefalográfiára és az eseményhez kötött potenciálok módszerének részletes, alkalmazható tudást nyújtó bemutatására fektetünk hangsúlyt. A modul a kísérletek implementációját támogató, illetve az adatfeldolgozásban és statisztikai elemzésben használt modern szoftvereszközök használatának elsajátítására is.

A modul oktatói: Prof. Dr. Horváth János György, DSc, egyetemi tanár, Gaál Zsófia Anna, PhD, külső oktató (tudományos főmunkatárs TTK), Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor, DSc, egyetemi tanár

4. *Mentális egészség* (modulvezető: Prof. Dr. habil. Kiss Enikő Csilla, PhD, egyetemi tanár)

A modul témája: A modul a mentális egészség megőrzésének, illetve visszaszerzésének tényezőivel foglalkozik egészséges személyek, illetve szomatikus betegek esetében. A személyiség pozitív erőforrásai számos tényezőt magukban foglalnak, így a jóllét különböző vetületeit, a rezilienciára való képességet, a sport és a fizikai aktivitás szerepét, a természethez való kapcsolódás pozitív erejét. A modul tartalmazza a harmadik generációs pszichoterápiák és a hozzájuk kapcsolódó korszerű empirikus vizsgálatok bemutatását, az egyes terápiák hatékonyságvizsgálatának módszertani lehetőségeit.

A modul oktatói: Prof. Dr. habil. Kiss Enikő Csilla, PhD, egyetemi tanár, Kosztyuné Dr. Nyitrai Erika PhD, egyetemi docens, Dr. Mirnics Zsuzsanna, PhD, egyetemi docens, Dr. habil. Szemerszky Renáta, PhD, egyetemi docens, Dr. Kövi Zsuzsanna, PhD, egyetemi docens, Dr. Smohay Máté, PhD, adjunktus, Dr. Ferenczi Andrea, PhD, adjunktus

5. *Társadalomlélektan, kulturális pszichológia* (modulvezető: Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona, DSc, egyetemi tanár)

A modul témája: A modul tárgyai a társadalmi jelenségek különböző szintű komplex megértését segítik elő, a biológiai (evolúciós) eredettől a történelmi és kulturális meghatározottságig. A társadalmat mint dinamikusan változó entitást vizsgálják, az interperszonális kapcsolatok dinamikájától (versengés és együttműködés) a különböző társadalmi csoportok közötti dinamikus kapcsolatokig (társadalmi rétegek, csoportok egymáshoz fűződő kapcsolatai). A társadalmi változásokat az értékek, a motiváció és a társas érzelmek tükrében is meg kívánják ragadni. Az egyes kurzusok nemcsak a legújabb elméletekkel, hanem a legújabb kutatási gyakorlatokkal is megismertetnek az adott tárgyalt területen.

A modul oktatói: Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona, DSc, egyetemi tanár, Dr. habil. Kiss Elemér Paskál, PhD, egyetemi docens, Dr. Csikós Gábor, PhD, adjunktus, Dr. habil. Pólya Tibor, PhD, egyetemi docens, Dr. Berkics Mihály, PhD, adjunktus (ELTE)

6. *Közösségi pszichológia* (modulvezető: Dr. habil. Kiss Elemér Paskál, PhD, egyetemi docens)

A modul témája: Meghatározó közösségeinek tagjaként tekintünk a személyre. A csoportokat, szervezeteket, a tágabb társadalmi kontextust, és bennük az egyént is formáló társas-

társadalmi tényezőket rendszerszemlélettel vizsgáljuk, ahogyan előmozdíthatják a mentális egészséget, segítik a stresszkeltő életeseményekkel, traumával való megküzdést, megteremtik a jó egyéni és közösségi teljesítmény feltételeit. A személyes és a közösségi jóllét, egészséges pszichológiai működés, a növekedésre való képesség feltételeit tárjuk fel. Prevenció hangsúlyú, másodlagos és harmadlagos intervenciók hatását követjük nyomon a család, munkahelyi, vallási közösség, iskola, sportközösségek, a speciális segítő csoportok működésében is. Pozitív pszichológiai megközelítésünk ötvözi a szociálpszichológiai és az egészségpszichológiai szemléletet, nyitott az interdiszciplináris együttműködésre a társadalomtudományokkal, közösségi pszichiátriával, szociális munkával, pasztorálpszichológiával.

A modul oktatói: Dr. habil Kiss Elemér Paskál, egyetemi docens, Prof. Dr. Siba Balázs, egyetemi tanár, Prof. Dr. Csabai Márta, PhD, egyetemi tanár, Dr. Szabó-Bartha Anett, PhD, adjunktus, Dr. Koltói Lilla, PhD, adjunktus.

Az egyes modulokhoz tartozó tantárgyak

(KV: kötelezően választható; a tantárgyleírások a dokumentum végén található)

Tantárgy neve	tantárgy típusa	felvétel típusa	kredit	óra-szám	tantárgyfelelős
Kutatásmódszertan, tudományos kommunikáció (közös modul minden hallgatónak, 3 tantárgy/21 kredit teljesítése kötelező)					
A tudományos eredmények publikálása	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor
Fenomenológiai módszer a filozófiában és a pszichológiában	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Szummer Csaba
Kutatásmódszertan	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Szemerszky Renáta
Kvalitatív kutatási módszerek	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona
Személyorientált statisztikai módszerek	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Vargha András
Statisztikai modellépítés a pszichológiai kutatásokban	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Rózsa Sándor
Változó-orientált többváltozós statisztikai módszerek	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Vargha András
Idősoros/többszintű elemzések	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Takács Szabolcs

Tantárgy neve	tantárgy típusa	felvétel típusa	kredit	óra-szám	tantárgyfelelős
Interoceptió - A testi érzetek pszichofiziológiája (Kutatási témához illesztett modul, 3 tantárgy/21 kredit teljesítésével abszolválható)					
A testérzetek pozitív aspektusai	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Szemerszky Renáta
A testérzetek negatív aspektusai	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor
A propiocepció pszichológiai vonatkozásai	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor
Top-down tényezők a testi érzetek kialakulásában	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor
Testi érzetek és pszichológiai működés	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Ferentzi Eszter
Kísérleti pszichológia, pszichofiziológia (Kutatási témához illesztett modul, 3 tantárgy/21 kredit teljesítésével abszolválható)					
Észlelés és figyelem kísérleti pszichológiai és kognitív idegtudományi megközelítésben	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Horváth János György
Cselekvés kísérleti pszichológiai és kognitív idegtudományi megközelítésben	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Horváth János György
Pszichofiziológiai mérések	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Köteles Ferenc Gábor
Kísérlettervezés, adatfeldolgozás és statisztikai szoftverek alkalmazása a kísérleti pszichológiában	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Horváth János György
Bevezetés az eseményhez kötött potenciálok módszerébe	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Horváth János György
Mentális egészség (Kutatási témához illesztett modul, 3 tantárgy/21 kredit teljesítésével abszolválható)					
A személyiség pozitív erőforrásai	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Kiss Enikő Csilla
Az érintés egészségpszichológiai vonatkozásai	gyakorlat	KV	7	24	Kosztyné Dr. Nyitrai Erika
Egészségkommunikáció	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Ferenczi Andrea
Pszichoterápiás elméletek és gyakorlatuk	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Mirnics Zsuzsanna
Fizikai aktivitás kapcsolata a mentális egészséggel: a futástól a keleti mozgásformákig	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Szemerszky Renáta
Természettel való kapcsolat, mentális és spirituális egészség	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Kövi Zsuzsanna
Mentális egészség támogatása a sportpszichológiában	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Smohay Máté
A képi kifejezéspszichológia kurrens kutatási kérdései	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Vass Zoltán

Tantárgy neve	tantárgy típusa	felvétel típusa	kredit	óra-szám	tantárgyfelelős
Társadalomlélektan, kulturális pszichológia (Kutatási témához illesztett modul, 3 tantárgy/21 kredit teljesítésével abszolválhatók)					
Társas dinamikák: versengés, együttműködés, konfliktus és kulturális különbségeik	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona
Evolúció és társadalom	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Berkics Mihály
Motivált társadalom	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona, Prof. Dr. Hunyady György
A kulturális és kulturális összehasonlító pszichológia legújabb irányai és kutatási módszerei	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona
Értékek, identitás és boldogság változó társadalmi-kulturális kontextusban	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Kiss Elemér Paskál
Pszichológia és társadalom(történet)	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Csikós Gábor
Narratív megközelítés a szociálpszichológiában	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Pólya Tibor
Közösségi pszichológia (Kutatási témához illesztett modul, 3 tantárgy/21 kredit teljesítésével abszolválható)					
Szociális identitás, közösség és mentális egészség	gyakorlat	KV	7	24	Dr. habil. Kiss Elemér Paskál
Új kihívások a pár- és családterápiában	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Szabó-Bartha Anett
Keresztyén spiritualitás, személyiség és közösség	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Siba Balázs
Segítő csoportok szerepe a tanácsadásban	gyakorlat	KV	7	24	Dr. Koltói Lilla
Egészségpszichológia közösségi és társadalmi szintereken	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Csabai Márta
Közeli kapcsolatok és testi-lelki egészség	gyakorlat	KV	7	24	Prof. Dr. Martos Tamás